

יגיעתו. ורק שה' יתברך נותן במתנה ודרך מציאה על ידי היגיעה. וכן כתיב במשה אחר שהיה מ' יום בשמים (שמות לד, כח) לחם לא אכל כו' אחר כך כתיב (שם לא, יח) ויתן אל משה. וכתיב במדרש¹⁴. במתנה ניתנה לו כו' וקצרתי כי כתבתי כבר¹⁵:

בגמרא¹⁶ לה' הארץ כו' (תהלים כד, א) כאן קודם ברכה כו' והנהנה בלי ברכה מועל והארץ נתן לבני אדם (שם קטו, טו) לאחר ברכה. דבאמת יש קדושה בכל דבר שהוא כח (המועל) [הפועל]. ורק על ידי הברכה שיודע האדם שחיות הכל ממנו יתברך על ידי זה יוכל להתגלות הקדושה. שגם שיהנה יהיה דבוק בכח הקדושה שבו. וכמו שכתבתי לעיל¹⁷ ועשו לי מקדש (שמות כה, ח) להיות בטל לכח עליון שבכל מעשה. על ידי זה ושכנתי (שם). ואז ניתן ליד האדם. ובגמרא¹⁸ טלי גיטך פסול דכתיב (דברים כד, א) ונתן מיד ליד. כן על ידי הברכה שיודע שממנו יתברך ואינו לוקח מעצמו. אז נאמר נתן לבני אדם. אבל לוקח לוקח מעצמו כנ"ל:

[תרל"ב]

במדרש¹ לקח טוב כו' אל תעזובו (משלי ה, ב) את המקח כו' יש בו זהב כסף שדות כרמים כו' אינו יודע מה לוקח כו' המוכר נמכר עמו כו' ע"ש. פירוש המדרש כי העיקר הלקיחה תמיד מחדש להשיג בתורה תמיד עד אין שיעור וסוף. כי הכל יש בתורה כמו שכתוב (תהלים יט, ח) תורת ה' תמימה כו'. ועד שזוכה לראות כי אין

מו"ר זצלה"ה⁶ שנותן סעד להאמונה. גם כן הפירוש כנ"ל. כי ימי עבודה בחול בחינת אמונה הנ"ל. וכפי העבודה כן בשבת מעין עולם הבא⁷ שנתגלה בחינת אמת. והוא סעד האמונה כנ"ל. זא"ז מו"ר זצלה"ה הגיד על חודש אדר על שם מה שכתוב במדרש⁸ עשה לי קיטון ואדור ביניכם. פירוש לידע שהכל ממנו יתברך. וזה נותן חיזוק לאדם. ואדר על שם חיזוק כמו שכתוב (שם צג, ד) אדיר במרום ה'. וכן אמר⁹ כי בגסות אין אני והוא יכולין לדור. וזהו שכתוב במדרש⁸ ויקחו לי לקח טוב נתתי כו' (משלי ד, ב). שידע האדם כי גם הלקיחה ורצון האדם הוא רק מאתו יתברך:

נתקשה משה במנורה והראה לו ה' יתברך¹⁰. ואחר כך כתיב¹⁰ שנעשית מעצמה. תיעשה כו' (שמות כה, לא). אם כן למה הראה לו. אך כי על ידי רצון האדם בלב ונפש באמת. נגמר השאר. מה שאינו יכול לעשות. נעשה מעצמו. וזה מה שאמר¹⁰ השלך לאור כו'. כן הוא בכל מצוה מכל איש ישראל. כי וודאי אין בכח אדם לעשות רצונו יתברך. רק כפי רצון האדם נגמר מעצמו. ומכל מקום הגמר בא גם כן על ידי רצון האדם. וזה שהראו לו לידע מכון ורצונו יתברך. ועל ידי שרצה לעשות רצונו יתברך רק שהיה למעלה מכח אדם. לזה נעשה מעצמו. כענין זה פירש **אא"ז** מו"ר זצלה"ה¹¹ על מה שכתוב¹² יגעתי ומצאתי. ודקדק כי מציאה בהיסח הדעת¹³. ומה שבא על ידי יגיעה למה נקרא מציאה. אך מי יכול למצוא האמת על ידי

⁶ חידושי הר"ם עניני שבת, ד"ה 'אומרים'.

⁷ ברכות נו ע"ב.

⁸ שמו"ר לג, א, עיין לעיל הערה 1.

⁹ "אמר רב חסדא, ואיתימא מר עוקבא כל אדם שיש בו גסות הרוח אמר הקב"ה אין אני והוא יכולין לדור בעולם" (סוטה ה ע"א).

¹⁰ במ"ר טו, ד.

¹¹ יתרו תרל"ד ד"ה 'במדרש'; תולדות תרמ"ט ד"ה 'בפסוק'; ליקוטים על מסכת מגילה ו ע"ב ד"ה 'יגעתי'.

¹² מגילה ו ע"ב.

¹³ סנהדרין צו ע"א.

¹⁴ שמו"ר כה, א.

¹⁵ ליקוטים תרומה ד"ה 'שם עלית למרום'; יתרו תרנ"ד ד"ה 'במדרש עלית למרום'.

¹⁶ "אמר רב יהודה אמר שמואל כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאילו נהנה מקדשי שמים, שנאמר 'לה' הארץ ומלואה' רבי לוי רמי כתיב 'לה' הארץ ומלואה', וכתיב 'השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם' לא קשיא, כאן קודם ברכה, כאן לאחר ברכה" (ברכות לה ע"א-ע"ב).

¹⁷ ד"ה 'במדרש'.

¹⁸ גיטין עח ע"א.

1 שמו"ר לג, א, עיין שנת תרל"א הערה 1.

ויקחו. ויתנו הוזה ליה למימר. אך כי איך יוכל אדם בשר ודם ליתן דבר מה לה' יתברך. רק הרצון ולקחת נפש האדם לנתינה זו. זה עיקר המכוון.² והיינו דכתיב לקח טוב. שכל המצות ומעשים טובים. העיקר הרצון לעשותם. ועל ידי זה מתרומם המצוה עד ה' יתברך. כי וודאי ה' יתברך עשה להיות אלו המצות תלויין במעשה האדם. שיתעורר על ידי מעשה זו עד ה' יתברך ממש. אבל האדם צריך לידע כי הוא רחוק מהמצוה מאוד. ועל ידי ביטול עצמותו אל קדושת המצוה ולהתבונן בזכיה זו. אשר על ידי מעשיו מגיע תקונין בכל העולמות עד ה' יתברך ממש. וצריך האדם למסור נפשו ומאודו בכל מצוה בכוונה הנ"ל. ועל ידי זה מתרומם המצוה יותר עד ה' יתברך. וזה שכתוב (שמות כה, ב) ויקחו לי תרומה וכו'. ובכל דבר העיקר ההתחלה והרצון. ואחר כך ה' יתברך מסייע שיוכל האדם לעשות המצוה גם בפועל. וזהו שכתוב (תהלים נג, א) לאל גומר עלי. וזהו שכתוב¹ נמכר עמו לסייע כפי רצון האדם כנ"ל: [במדרש]¹ יש בו זהב אין בו כסף וכו' ואינו מובן כי יוכל אדם ליקח כסף וזהב ושדה וכרם. אבל הפירוש כי בגוף הזהב אין כסף וכו' אבל מקח שנתתי לכם יש בו הכל בנקודה אחת. והוא להגיד לאדם שלא יתרחק על ידי שמבין שאין מעשיו מגיעים לה' יתברך. רק להאמין כי ה' יתברך ממלא כל עלמין.³ וכל רצון אמת שיש בכל איש ישראל מגיע אליו ממש. ואא"ז מו"ר ז"ל פירש אל תעזובו את המקח שנתתי לכם דייקא. לזכור האדם כי המקח מה' יתברך ושגם לקחת האדם לקיים המצוה גם כן רק מה' יתברך:

מקומו של עולם. ואין עולמו מקומו¹⁴. וכפי מה שיודעין שאין מקום לשום דבר רק ממנו יתברך. כפי זה נתגלה הפנימיות כנ"ל. והוא מקומו של עולם. לפי מה שאין ההעלם והסתר מקום בפני עצמו. כמו שכתוב (ישעיה נג, ט) אשכון את דכא כנ"ל:

אא"ז מו"ר ז"ל הגיד מאה ברכות בכל יום¹⁵ הם נגד מאה אדנים שהיו יסוד המשכן כו'¹⁶. כן הזכרת שמו יתברך כו'. ובגמרא¹⁵ מה ה' שואל (דברים י, יב). אל תיקרי מה אלא מאה כו' דאיתא¹⁷ כתיב (תהלים כד, א) לה' הארץ וכתיב (שם קטו, טז) והארץ נתן לבני אדם. כאן קודם ברכה כו'. והפירוש כי אם יודעין שהוא של ה' יתברך ולה' הארץ. כפי ידיעה זו. ניתן להאדם. ואא"ז מו"ר ז"ל פירש שנעשה מצותו אחר הברכה שכל כוונת הבריאה לידע כי הוא ממנו יתברך. ולכן קודם הברכה מעל כו' ע"ש. כי הברכה שמברר האדם שהכל ממנו יתברך. ועל ידי זה נדבק הדבר בשורשו. ונמשך ברכה באמת לדבר ההוא להיות ניתן להאדם באמת עתה. וכן בשבת קודש הוא ברכת ימי השבוע כמו שכתוב (בראשית ב, ג) ויברך ויקדש כו' כי בשבת מעידין בני ישראל על שהכל חיות ה' יתברך. ועל ידי זה נמשך ממקור החיים ברכה על כל השבוע. כמו שאמרו מינייה מתברכין כו'¹⁸. אל תיקרי מה אלא מאה הוא על ידי הביטול לה' יתברך בכל הנפש על ידי זה יזכה להתדבק באחדות ה' יתברך כנ"ל:

[תרל"ג]

ויקחו לי כו' (שמות כה, ב) במדרש¹ לקח טוב נתתי לכם כו' (משלי ד, ב). דקשה מה

באות בשם אדני מאלו הברכות, ואם חיסר ברכה אחת פוגם ומטיל מום" (שערי אורה השער הראשון ד"ה 'ברכה').

¹⁷ ברכות לה ע"א-ע"ב.

¹⁸ זוהר ח"ב, פח ע"א.

¹ שמו"ר לג, א, עיין שנת תרל"א הערה 1.

² זוהר ח"ב, קמו ע"א.

³ תיקו"ז הקדמה, ה ע"א.

¹⁴ בר"ר סח, ט.

¹⁵ מנחות מג ע"ב; ע"ע זוהר ח"ג, קעט ע"א.

¹⁶ "ותמצא כי מאה אדני" כסף נעשו במשכן, כמו שכתוב וזמאת אדנים למאת הכתר ככר לאודן, ואלו מאה אדני שבמשכן הם בדמיון מאה בריכות שמתמלאות מן הבריכה הגדולה הנקרא אדני לפיכך חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום כדי להמשיך מכל אחת ואחת, ומפני שמאה ברכות